

де $K_{ij} = \{i, x_{ij} < y_j\}$.

Нормалізація показника здійснюється за формулою (6).

Аналогічно можна провести нормалізацію для випадку, коли позитивним напрямком зміни якості є зниження значень показника.

Грицюк П. М.
д.е.н., професор

Бачишина Л. Д.
Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ

Особливе місце зерновиробництва в АПК визначається стабільно зростаючим експортом. За підсумками 2015/2016 маркетингового року Україна увійшла в у трійку лідерів серед світових експортерів зерна поруч з США і ЄС. Не зважаючи на те, що динаміка урожайності зерна виявилась негативною (у 2015 році аграрії зібрали 59,96 млн. т., що на 3,899 млн. т. або на 6,1% менше, ніж у попередньому році), згідно зі статистичними даними ДПЗКУ, Україна експортувала більше 38,3 млн. т. в 2015/2016 маркетинговому році. Це на 10% більше ніж у попередній період: у 2014/2015 МР обсяг експорту зернових склав 34,6 млн. т. В той же час, за даними Держзовнішінформ, показники у грошовому еквіваленті від експорту зернових зменшились на 4,7%: у 2015 р склали 6,1 млрд. доларів, а роком раніше 6,5 млрд. доларів [1].

Вплив рівня внутрішніх цін зернових культур на фінансовий стан виробників продукції та динаміку головних показників ринку зерна можна дослідити шляхом комплексного аналізу різних показників: урожайності, затрат на виробництво, собівартості, рентабельності, прибутку тощо [2]. Та, загалом, уряд, компанії або приватні особи цікавляться більше питаннями прибутку чи стабільністю доходів, ніж коливаннями цін. Досягнення цінової стабілізації на внутрішньому ринку зерна може збільшити прибуток виробників зерна і компаній експортерів, а також забезпечити збільшення податкових надходжень до бюджету держави.

За кількісним співвідношенням валового збору зерна до витрат на його виробництво або урожайність до витрат на 1 га посіву визначають рівень економічної ефективності виробництва зе-

рна. Рік від року витрати зростають за експоненціальним законом, що пов'язано, в першу чергу, з інфляційними процесами в Україні та світі в цілому.

Оптимальним трендом динаміки ціни зерна є експоненціальна функція. Підтвердженням цієї тези є результати досліджень наведені в таблиці 1, звідки видно що оптимальною трендовою моделлю динаміки для ціни на зернові є експоненціальна функція.

Таблиця 1

ПОРІВНЯННЯ ТРЕНДОВИХ МОДЕЛЕЙ ЦІНИ НА ЗЕРНОВІ

Вид лінії тренду	Внутрішня ціна, грн.				Зважена ціна укр \$			
	Рівняння лінії тренду	Коэф. детерм. R ²	похибка	прогноз ціни на 2016 рік	Рівняння лінії тренду	Коэф. детерм. R ²	похибка	прогноз ціни на 2016 рік
Експоненціал.	$y=268,23e^{0,139x}$	0,92	0,15	2515,54	$y=99,86e^{0,068x}$	0,68	0,16	300,7
квадратичний	$y= 14,1x^2 - 86,6x+533,01$	0,90	0,15	2755,54	$y= -1,076x^2 + 28,95x+42,1$	0,68	0,18	229,7
степеневий	$y=215,31x^{0,72}$	0,74	0,25	1584,56	$Y=82,496x^{0,399}$	0,70	0,17	249,5

Для виявлення співвідношення між валовим збором та ціною на зернові ми використали методіку кореляційно-регресійного аналізу. Вихідні дані отримані за інформацією Державного комітету статистику України за період 1996-2015 рр. Якщо проаналізувати відхилення ціни зерна та відхилення валового збору зернових від відповідних трендових моделей можна побачити, що вони перебувають у негативній кореляції (рис. 1).

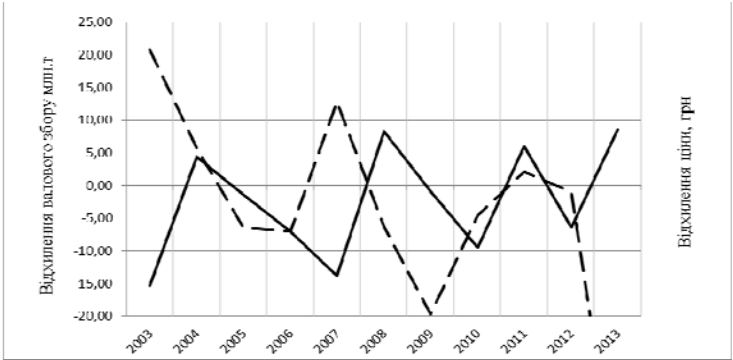

Рис. 1. Динаміка відхилень валового збору зернових в Україні (штрихова лінія) та їх ціни (суцільна лінія) від трендових моделей

Згідно із законом попиту і пропозиції високий валовий збір спричиняє спад ціни на зерно. У таких умовах зерновиробництво залишається рентабельним лише у регіонах з низькою собівартістю виробництва[3]. За низької врожайності рентабельність зерновиробництва підвищується. В таких умовах отримують переваги регіони з високою стабільністю зерновиробництва. Держава, проводячи активну політику підтримки сільського господарства, могла б згладити цінові коливання.

На жаль, в останні роки такої підтримки не було. Низька культура землеробства, яка є наслідком недостатнього фінансування, обумовлює значну залежність врожайності від погодних умов. Попит на продукцію зерновиробництва, зумовлений потребами харчування та виробництва кормів, змінюється мало. Тому значні коливання пропозиції зерна приводять до значних цінових коливань і, як наслідок, до коливань рентабельності зерновиробництва.

Список використаних джерел

1. <http://agravery.com/uk/posts/show/comu-rekordnij-eksport-zerna-ne-poznacivsa-na-pributkah-agrariiv>
2. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз / Київський національний економічний ун-т. — К.: КНЕУ, 2005. — 292 с.
3. Грицюк П. М. Аналіз, моделювання та прогнозування динаміки врожайності озимої пшениці в розрізі областей України: [монографія] / П. М. Грицюк. — Рівне : НУВГП, 2010. — 350 с.

Гурьянова Л. С.
д.э.н., доцент

Трунова Т. Н.
к.э.н.

*Харьковский национальный экономический университет
имени Семена Кузнеця*

МОДЕЛИРОВАНИЕ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ НЕСТАБИЛЬНОЙ ВНЕШНЕЙ СРЕДЫ

В современных условиях финансовая среда функционирования промышленных предприятий характеризуется наличием большого числа негативных факторов, действие которых приво-